

Program seminářů

Trestní právo hmotné

VI. semestr: mag. stud. program - a. r. 2011/2012

OBECNÁ ČÁST

I.:

Vstupní informace o studiu předmětu:

program seminární výuky, podmínky zápočtu, studijní prameny

Čin soudně trestný (trestný čin /zločin, přečin/, provinění):

- různá pojetí trestného činu (formální, materiální, materiálně-formální, formálně-materiální)
- formálně-materiální pojetí trestného činu stav de lege lata - § 12, § 13 odst. 1 TrZ¹
- kategorizace trestných činů - § 14 TrZ
- vybrané problémy trestných činů pokračujících (§ 116 TrZ), trvajících a hromadných

Formální a materiální stránka trestného činu:

- pojem *skutkové podstaty* trestného činu (formální stránka), skutkový děj a skutkový stav věci (§ 2 odst. 5 tr. ř.)²
- pojem a kritéria *společenské škodlivosti* trestného činu (materiální stránka) - § 12 odst. 2, § 39 odst. 2 TrZ
- druhy společenské škodlivosti trestného činu – obecná (pojem), typová, konkrétní, jejich vztah z hlediska výkladu zákona a jeho aplikace, co do viny a trestání pachatele

Vztah formální a materiální stránky trestného činu z hlediska viny a trestu:

- kritéria stupně společenské škodlivosti trestného činu uvedená v obecné části trestního zákoníku a způsob jejich formálního vyjádření a aplikace při posuzování viny a ukládání trestu:
 - vina: § 12 odst. 1, § 13 odst. 1, § 12 odst. 2, § 39 odst. 2 TrZ
 - trest: § 39 odst. 2, § 41, § 42, § 54 odst. 2, § 54 odst. 3 písm. a), § 58 odst. 1, 5, § 59 odst. 1, povaha a závažnost spáchaného trestného činu (zločinu, přečinu) jako kritérium soudní individualizace trestu např. v § 60 odst. 1, § 62 odst. 1, § 66 odst. 1 TrZ; § 31 odst. 3 ZSM

¹ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (zák. č. 306/2009 Sb.), dále i „TrZ“; zrušený zákon č. 140/1961 Sb., dále i „tr. zák.“

² Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

II.

Subjekt trestného činu dospělého:

- pojem pachatele trestného činu a jeho věk - § 22, § 25 TrZ
- přičetnost, nezaviněná nepřičetnost, zmenšená přičetnost - § 26, § 27 TrZ
- pojem a formy zaviněné nepřičetnosti (§ 360 TrZ, opilství, actio libera in causa), jejich právní význam z hlediska viny a trestu
- pachatel přímý a nepřímý - § 22 odst. 1, odst. 2 TrZ
- speciální a konkrétní pachatel - § 114 odst. 1, 3, 4 TrZ

Objektivní stránka trestného činu:

- trestní odpovědnost za delikty spáchané opomenutím
 - omisivní delikty pravé - § 150, § 151 TrZ
 - omisivní delikty nepravé - § 112, § 140 TrZ
- příčinný vztah mezi jednáním a následkem
 - kritéria jeho trestněprávního posuzování
 - přerušení příčinného vztahu
 - příčinný vztah mezi opomenutím a následkem

III.:

Subjektivní stránka trestného činu:

- nové formy zavinění - § 15 odst. 1 písm. b), odst. 2, § 16 odst. 2 TrZ
- vztah zavinění k formální a materiální stránce trestného činu de lege lata
- rozhraničení základních a odvozených forem zavinění a jeho význam z hlediska viny
- konstrukce skutkových podstat z hlediska forem zavinění - § 13 odst. 2, § 17 TrZ

Omyl a jeho význam v trestním právu:

- skutkový omyl o podmínkách trestní odpovědnosti a jejího vyloučení - § 18 TrZ
- právní omyl o podmínkách trestní odpovědnosti - § 19 TrZ
- zvláštní případy skutkového omylu v předmětu útoku a omylu v příčinné souvislosti (*error in persona, in objecto, aberratio ictus, dolus generalis*)

IV.:

Vývojová stadia trestného činu:

- pojem vývojových stadií trestného činu – příprava (§ 20 TrZ), pokus (§ 21 TrZ), dokonání (§ 111 TrZ)
- hranice mezi přípravou, pokusem a dokonáním
- delikty předčasně dokonané ve stadiu přípravy a ve stadiu pokusu

Trestná součinnost:

- odlišení spolupachatelství od účastenství v užším smyslu - § 23, § 24 TrZ
- odlišení účastenství v užším smyslu od některých zvláštních forem trestné součinnosti - § 23, § 364 až 368 TrZ

Souběh a zpětnost trestných činů:

- vícečinný souběh stejnorodý a pokračující trestný čin
- vícečinný souběh nestejnorodý a hromadný trestný čin
- význam konzumpce a dalších skutečností pro vyloučení souběhu vícečinného a jednočinného (zdánlivá konkurence)
- „zvlášť nebezpečná recidiva“ § 41 tr. zák., „nově nebezpečná recidiva“ § 59 TrZ
- recidiva jako znak skutkové podstaty a jako obecná přitěžující okolnost - § 205 odst. 2, § 206 odst. 2, § 42 písm. p) TrZ

V.:

Nedostatek trestnosti činu:

Okolnosti vylučující protiprávnost činu:

Okolnosti uvedené v trestním zákoníku

- krajní nouze (§ 28 TrZ) a nutná obrana (§ 29 TrZ)
- svolení poškozeného (§ 30 TrZ) a problematika „euthanasie“
- přípustné riziko (§ 31 TrZ)
- oprávněné použití zbraně (§ 32 TrZ)

Okolnosti v trestním zákoníku neuvedené

- vyloučení trestnosti činu a policejní provokace trestného činu ve smyslu § 363 odst. 3 TrZ
- splnění závazného rozkazu
- výkon povolání

Okolnosti způsobující zánik trestní odpovědnosti:

- vztah obecné účinné lítosti (§ 33 TrZ) a dobrovolného upuštění od přípravy a pokusu (§ 20 odst. 3, § 21 odst. 3 TrZ) a účastenství (§ 24 odst. 3 TrZ)
- zvláštní případy účinné lítosti - § 197, § 242, § 362 TrZ

VI.:

Zápočtový test z látky dané obsahem a rozsahem programu seminářů č. I. až V.

Základy trestní odpovědnosti mladistvých:

- relativní trestní odpovědnost mladistvého (§ 5 odst. 1 ZSM) a absolutní trestní odpovědnost dospělého (§ 25, § 26 TrZ)

- pojem trestného činu dospělého a provinění mladistvého z hlediska obecné a zvláštní části trestního zákona (§ 110 TrZ); § 6 ZSM

Základy trestní odpovědnosti právnických osob

Trestný čin právnické osoby (§ 7 TOPOZ³)

Trestní odpovědnost právnické osoby (§ 8 TOPOZ)

Literatura:

Kratochvíl, V. a kol. Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Obecná část. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009

Kratochvíl, V. a kol. Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Obecná část. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012

Solnař, V., Fenyk, J., Císařová, D., Vanduchová, M. Systém českého trestního práva. Praha: Novatrix, 2009

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Šámal, P. a kol. Trestní zákoník – I. Komentář. § 1 až 139. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2009

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů

Šámal, P., Válková, H., Sotolář, A., Hrušáková, M. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. Komentář. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011

Podmínky zápočtu:

- 100 % účast v seminární výuce (výjimečně možnost náhrady v jiném semináři, nebo náhradní písemné plnění, aniž by byla takto nahrazena seminární výuka v celém rozsahu)
- test z látky dané obsahem a rozsahem programu seminářů č. I. až V., s klasifikací minimálně „3“

Rozdělovník:

- všem seminarizujícím
- vývěska katedry trestního práva
- IS PrF

Brno 1. 2. 2012

³ Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, dále i „TOPOZ“